

jordbruk med syskon av samma kön var lägre bland systrar än bland bröder.

Hur resonerade syskonen som stannade kvar för att driva jordbruket tillsammans? Med insikt om att han är 20 år för sen lyckas Dackling genom annonsering få tag på 20 personer som intervjuas. Ingen av dem har drivit syskonjordbruk men de har alla varit i nära kontakt med personer som gjort det. Ett mönster framträder där ställningen som husmor är central. Det ges exempel på att både en kvarboende moder eller en syster som fungerade som husmor kände sin position hotad av att en annan kvinna kom in i hushållet genom att gifta sig med en av bröderna. Då det traditionella mönstret var att en son stannade och en dotter flyttade vid giftermål betraktades inte en ingift svåger som ett hot på samma sätt.

Dackling för avslutningsvis fram fem delförklaringar till förekomsten av syskonjordbruk. Den nya lagstiftningen kring jordägande och arv som möjliggjorde samägande blev ett alternativ för att kunna fortsätta med jordbruket. En ekonomisk förklaring finns också i stigande jordpriser som påfrestade gårdens ekonomi vid inlösen av arvingar. Även tillgången till billig arbetskraft hade betydelse. Fördröjda generationsväxlingar ihop med demografiska förändringar påverkade att landsbygdens befolkning åldrades. Den sista förklaringen är kulturell och pekar på en social slutenhet bland bönderna som inte längre släppte in personer med annan bakgrund, som förekommit tidigare. En liknande företeelse har Ingvar Elmroth beskrivit bland adeln 1600–1900.

Det är en välskriven, väl strukturerad och nödvändig bok som Dackling bidragit med och ökat vår kunskap. Men det finns fler frågor omkring förändringarna i det svenska agrara samhället som väntar på att besvaras.

Linnéuniversitetet, Växjö

ULLA ROSÉN

Jyri Backman, *Ishockeyns amerikanisering: En studie av svensk och finsk elitishockey* (Malmö universitet 2018). 414 s.

Denna avhandling i idrottsvetenskap vid Malmö universitet är mycket intressant och kunskapsgivande med sitt modernhistoriska perspektiv och sina organisatoriska, juridiska och ekonomiska perspektiv samt där även makten tas upp, men inte teoretiskt. Dessa ämnesperspektiv har författaren tidigare studerat på flera universitet. Avhandlingen är klart innehållsrik och innehåller en redovisning och analys av manlig svensk och finsk ishockeys påverkan av och förhållande till ishockeyn i USA och den stora historiska professionella serien NHL (National Hockey League), som förstås också

har och haft en sportslig spelmässig kanadensisk påverkan. Även den ryska internationella proffsserien KHL (Kontinental Hockey League) tas också med i studien eftersom den har samma upplägg som NHL och där numera ett stort finskt lag är med.

Syftet med avhandlingen är att genomföra detta och då framför allt från 1970-talet. Svenska SHL (Svenska Hockeyligan) startade 1975 och första elitserien 1935 och då bara med åtta lag från 1943. Finska SM-ligan gjorde samma sak som NHL. Professionalismen blev allt viktigare i både Sverige och Finland på 1970-talet och år 2000 införde SM den kontroversiella NHL-regeln med icke upp och nedflyttning från och till den lägre serien. Denna regel har även KHL, men inte svenska SHL. Detta är en viktig och kontroversiell regel som reds ut i avhandlingen.

I syftet ingår inte att avgöra i sportsligt hänseende vilken av dessa regler och modeller som varit mest framgångsrika, utan studien fokuserar med avsikt på historiska val, kulturell påverkan och centrala aktörers betydelse för utvecklingen av herrelitishockeyn i främst Sverige och Finland. Syftet är alltså att belysa, analysera och förklara riktningar, trögheter och trender i ländernas moderniserings- och amerikaniseringsprocess. NHL:s betydelse har varit stor med tanke på professionaliseringen, klubbarnas aktieäggande och seriereglerna, men även med tanke på termerna som används: *offside*, *powerplay*, *boxplay* och *icing* med flera. Just detta tas inte upp.

Tre viktiga frågeställningar används: Hur och varför har SHL och SM utvecklats som de gjort avseende organisering, ekonomi och juridik? I vilken utsträckning har den amerikanska Major League-modellen respektive europeiska sportmodellen påverkat svensk och finsk elitishockeyns moderniseringsprocess? Hur kan likheter och skillnader i den svenska och finska elitishockeyns inställning till KHL förstås?

Vad bygger han då på? Jo, det är naturligtvis organisationernas beslut och en stor mängd litteratur, men också intervjuer, samtal, filmer, TV-mediearkiv, tidningar och tidskrifter samt websidor. Han behärskar flera språk som gäller här, även ryska.

Tidigare har det bara funnits en avhandling om svensk ishockey och det är Tobias Starks stora studie *Folkhemmet på is* som gäller svensk ishockeyhistoria 1920–1972. Ishockeyn har varit ledande när det gäller kommersialism och spelarna var först med kollektivavtal inom idrotten. Det lärde de sig från NHL. Spelarkontrakt kom till och EU:s Bosmandom fick även betydelse.

Vilka är då Jyri Backmans viktigaste resultat genom sina perspektiv? Mycket har redan framgått som att amerikaniseringen har varit mycket viktig med kommersialisering och professionalisering. Detta slog igenom i såväl Sverige som i grannlandet Finland. NHL kom sedan att utmanas av KHL med samma upplägg, men som fick med klubbar från många länder

som Finland, Kina, Lettland, Slovakien, Vitryssland, Kroatien, Tjeckien och Ukraina. NHL och KHL innebar som nämnts att lag inte kunde bli nedflyttade eller uppflyttade från en lägre serie. Detta var svenska förbundet tydligt emot och Backmans slutsats är att svensk idrott hade sitt ursprung i en folkrörelse och sedan med en demokratisk upplagd organisation med Riksidrottsförbundet högst upp besluts- och maktmässigt. Organisationerna var emot att serier skulle vara fastlåsta. I Finland fanns inte denna demokratiska makt, historik och erfarenheter i och med att man hade haft inbördeskrig och varit med i krig. Kommersialiseringen var en helt annan sak. Därför kunde Helsingforsklubben Jokerit gå med i KHL. Aktiebolag i hockeyklubbarna var helt i sin ordning även i Sverige, men de fick inte vara helt avgörande utan en 51-procentsregel gällde för klubben. Intäkterna från TV-sändningarna var viktiga i båda länderna och dessa intäkter steg sedan ännu mer i Sverige. Kort sagt: likheterna för hockeyklubbarna i Sverige och Finland var mycket stora under årens lopp när det gällde den amerikanska påverkan kommersiellt och professionellt, men svenskarna accepterade inte att ligor skulle vara stängda som i NHL och KHL, vilket finnarna gick med på. Svenska lag har även tackat nej till KHL-medverkan.

Jyri Backmans avhandling är mycket omfattande och innehållsrik och bör användas för att förstå och lära sig hur betydelsefull den amerikanska ishockeyns kommersialisering och professionalisering har varit för idrotten i Sverige och Finland, där ishockeyn har haft och har stor betydelse.

Stockholm

BILL SUND